

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **G., a.s.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. F. N., advokátom Advokátskej kancelárie F. so sídlom v B., proti žalovanej **P.**, so sídlom v K., zastúpenej JUDr. E. P., advokátkou so sídlom v Ž., **o zaplatenie 4 650,33 €**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp.zn. 4 C 286/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 1. decembra 2010 sp.zn. 15 Co 295/2010 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch, ktorými bola žaloba o zaplatenie úroku z omeškania v sume 2 610,41 € zamietnutá a bolo rozhodnuté o trovách konania, **o d m i e t a .**

Dovolanie v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa poplatku z omeškania v sume 2 039,92 € a konanie bolo v tejto časti zastavené s tým, že po právoplatnosti rozsudku bude vec postúpená Úradu pre dohľad na zdravotnú starostlivosťou v Bratislave, **z a m i e t a .**

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanej, do rúk jej zástupkyne JUDr. E. P., advokátky so sídlom v Ž., náhradu trov dovolacieho konania v sume 168,42 €, do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 22. septembra 2010 č.k. 4 C 286/2009-124 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby

súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu 4 650,30 €, a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej, na účet jej zástupcu, náhradu trov konania. Pri rozhodovaní vo veci samej, súc viazaný právnym názorom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) vysloveným v jeho uznesení z 9. júna 2010 sp.zn. 15 Co 79/2010 (ktorým bol jeho skorší rozsudok zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie), vychádzal z toho, že žaloba, ktorou sa žalobca domáha, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovanou zaplatiť mu poplatok z omeškania s plnením poisťného na zdravotné poistenie a úrok z omeškania s plnením poplatku z omeškania, nie je dôvodná, pretože povinnosť na splnenie poisťného a poplatku z omeškania, s ktorými bola žalovaná v omeškaní, bola uložená platobnými výmery, ktoré vydal správca konkurznej podstaty úpadcu P., ktorý ale nemal oprávnenie na ich vydanie. Ním vydané platobné výmery treba považovať za nulitné akty, ktoré nikoho nezaväzujú, a zmluvy o postúpení z nich vyvodzovaných pohľadávok za neplatné.

Na odvolanie žalobcu odvolací súd rozsudkom z 1. decembra 2010 sp.zn. 15 Co 295/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie úroku z omeškania v sume 2 610,41 € zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania, potvrdil (bod I. výroku) a vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie poplatku z omeškania v sume 2 039,92 € zamietnutá, zrušil a v tejto časti konanie zastavil s tým, že po právoplatnosti jeho rozhodnutia bude vec postúpená Úradu pre dohľad na zdravotnú starostlivosťou v Bratislave [(ďalej len „úrad“) bod II. výroku]. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej, na účet jej zástupkyne, náhradu trov odvolacieho konania v sume 191,22 € v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku (bod III. výroku). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na právne závery prijaté v jeho uznesení z 9. júna 2010 sp.zn. 15 Co 79/2010, ktorým zrušil skorší rozsudok súdu prvého stupňa, najmä na záver, že v prípade omeškania dlžníka s platením poisťného na zdravotné poistenie možno veriteľovi priznať buď úroky z omeškania alebo poplatok z omeškania; kumulácia týchto sankcií za omeškanie dlžníka je vylúčená. Žalobca sa ale časťou svojej žaloby domáha zaplatenia úroku z omeškania s platením poplatku z omeškania, čo nie je prípustné. Ak teda súd prvého stupňa zamietol žalobu v časti domáhajúcej sa zaplatenia úrokov z omeškania v sume 2 610,41 €, rozhodol vecne správne. Za nesprávne však považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa poplatku z omeškania v sume 2 039,92 €. Na rozdiel od súdu prvého stupňa, ktorý mal za to, že na prejednanie veci v tejto časti je daná právomoc súdu, dospel k záveru, že na rozhodnutie o nárokoch na dlžné poisťné a na poplatok z omeškania s plnením neodvedeného poisťného na zdravotné poistenie, na ktoré mala

zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, teda aj na rozhodnutie o žalobou uplatnenom poplatku z omeškania od 22. októbra 2002 do 28. mája 2009 s plnením dlžného poistného 423,22 €, je daná právomoc Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou „bez ohľadu na to, kto si tento nárok uplatnil“.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním v celom rozsahu. Uviedol, že dovolanie podáva z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdne poriadok (ďalej len „O.s.p.“) v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa mu postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Podľa žalobcu je konanie odvolacieho súdu vadné v tom, že odvolací súd ho nevyzval v zmysle ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p., aby sa vyjadril „k právnemu predpisu ohľadne nedostatku právomoci súdu v danej veci konať“. K záverom odvolacieho súdu sa tak nemohol vyjadriť, čím boli porušené jeho práva na spravodlivý súdny proces. Navrhol dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie „Okresnému súdu Žiar nad Hronom“.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť a žalobcovi uložiť povinnosť zaplatiť jej náhradu trov dovolacieho konania, výšku ktorej jej zástupkyňa vyčíslila sumou 750,86 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas na tento procesný úkon oprávnenou osobou (§ 240 ods. 1 O.s.p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania, keďže jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že **1.** dovolanie žalobcu v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie úroku z omeškania v sume 2 610,41 € zamietnutá (bod I. výroku rozsudku odvolacieho súdu), je potrebné odmietnuť, pretože napáda časť rozhodnutia súdu, proti ktorej ho zákon nepripúšťa, a že **2.** dovolanie žalobcu v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa poplatku z omeškania v sume 2 039,92 € a konanie bolo v tejto časti zastavené s tým, že po právoplatnosti rozsudku bude vec postúpená Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v Bratislave, treba zamietnuť, pretože v tejto časti odvolací súd rozhodol správne.

1. Žalobca dovolaním výslovne napadol rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu (strana 2, odsek 2 jeho dovolania), teda i vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie úroku z omeškania v sume 2 610,41 € zamietnutá. Touto časťou dovolania je napadnutá časť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá má povahu rozsudku (§ 223 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je ale dovolanie prípustné len proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného vo veci a naostatok v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ale len vtedy, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie úroku z omeškania v sume 2 610,41 € zamietnutá, nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených rozsudkov, proti ktorým zákon dovolanie pripúšťa. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Prípustnosť dovolania žalobcu proti potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu by prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Dovolací súd plniac si zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z procesných väd taxatívne vymenovaných v tomto ustanovení. Podľa uvedeného ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. vo vzťahu k potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu výslovne netvrdil, a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli ani najavo.

Prípustnosť dovolania žalobcu proti tejto časti rozsudku odvolacieho súdu preto nemožno vyvodit' ani z ustanovení § 237 O.s.p.

Vo vzťahu k potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu žalobca výslovne nenamietal v dovolaní ani to, že by v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo že by napadnutý rozsudok v tejto časti spočíval na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolací súd poznamenáva, že ak by tak aj urobil, v oboch prípadoch by išlo síce o zákonom dovolené dovolacie dôvody (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.), ktoré by ale mohli byť úspešne uplatnené (iba) v procesne prípustnom dovolaní, o ktorú procesnú situáciu v danej veci ale nešlo.

Keďže žalobca dovolaním výslovne napadol potvrdzujúcu časť rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu, teda aj vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania, dovolací súd skúmal prípustnosť jeho dovolania aj vo vzťahu k tejto časti rozhodnutia odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je ani v tejto časti prípustné.

Rozhodnutie odvolacieho súdu má v časti o trovách prvostupňového konania procesnú formu uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.), a to aj vtedy, ak je pojaté do rozsudku. Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 239 O.s.p. V preskúmvanej veci prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. neprichádza do úvahy, pretože v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. totiž ustanovenia odsekov 1 a 2 (určujúce prípady, kedy je dovolanie prípustné proti uzneseniam odvolacieho súdu) neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením. Z uvedeného vyplýva, že procesná prípustnosť dovolania žalobcu smerujúceho aj proti výroku odvolacieho súdu o trovách prvostupňového konania je v posudzovanom prípade vylúčená priamo zo zákona.

Z rovnakých dôvodov nie je prípustné dovolanie žalobcu v časti napádajúcej výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách odvolacieho konania.

Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie úroku z omeškania v sume 2 610,41 € zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania a bolo rozhodnuté o trovách odvolacieho konania, treba podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietnuť ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

2. Pokiaľ ide o dovolanie žalobcu v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie poplatku z omeškania v sume 2 039,92 € zamietnutá a konanie v tejto časti zastavené s tým, že po právoplatnosti rozsudku bude vec postúpená úradu, dovolací súd, plniac si zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 O.s.p., predovšetkým skúmal, či je opodstatnená dovolacia námietka žalobcu, že odvolací súd tým, že ho nevyzval v zmysle ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p., aby sa vyjadril „k právnemu predpisu ohľadne nedostatku právomoci súdu v danej veci konať“, porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces. Prieskum postupu odvolacieho súdu z hľadiska ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. v znení od 15. októbra 2008 vykonal dovolací súd z dôvodu, že prípadné porušenie tejto povinnosti odvolacím súdom by malo za následok vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp.zn. 5 Cdo 322/2009), na ktorú vadu by bol dovolací súd povinný prihliadnuť z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Vadu spočívajúcu v porušení ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. ale dovolací súd nezistil.

Podľa predmetného ustanovenia, ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

V preskúmvanej veci ale nešlo o procesnú situáciu riešenú v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. Otázka právomoci súdu bola totiž predmetom posudzovania tak pred súdom prvého stupňa, ako aj pred odvolacím súdom, a účastníci, resp. ich zástupcovia mali možnosť sa k nej vyjadriť.

Zo spisu súdu prvého stupňa vyplýva, že odvolací súd v uznesení z 9. júna 2010 sp.zn. 15 Co 79/2010, ktorým zrušil skorší rozsudok súdu prvého stupňa v jeho odvolaní

napadnutých častiach, vytýkal súdu prvého stupňa okrem iného aj to, že „sa prioritne a z úradnej povinnosti nezaoberal vecou z hľadiska právomoci súdu v zmysle ustanovenia § 7 ods. 1, 3 O.s.p.“ (strana 5, odsek 5 uznesenia). Tomu, že otázka, či vec v časti týkajúcej sa poplatku z omeškania patrí do právomoci súdov, sa nevyskytla prvýkrát až bezprostredne pred konečným rozhodnutím odvolacieho súdu, nasvedčuje i prednes samotného zástupca žalobcu na pojednávaní súdu prvého stupňa konaného 22. septembra 2010, kedy uviedol: „Zároveň nesúhlasíme s názorom, že by nebola právomoc súdu vo veci konať, pretože v týchto veciach neexistuje iný orgán, ktorý by vo veci mohol rozhodovať a je daná iba právomoc súdu vo veciach o týchto nárokoch rozhodovať“ (č.l. 122 p.v. spisu).

Majúc na zreteli uvedené dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu nemá vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcu v porušení § 213 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008.

Dovolací súd potom plniac si zákonnú povinnosť v zmysle ustanovenia § 242 ods. 1. druhá veta O.s.p. skúmal, či konanie odvolacieho súdu nie je prípadne postihnuté vadami podľa § 237 písm. a/ až e/ a d/ O.s.p. majúcimi za následok tzv. zmätočnosť konania a rozhodnutia. Takéto vady konania nezistil; existenciu takýchto väd netvrdil ani žalobca vo svojom dovolaní.

Po tomto zistení dovolací súd skúmal, či dovolanie žalobcu v časti napádajúcej výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie poplatku z omeškania v sume 2 039,92 € zamietnutá a konanie v tejto časti zastavené s tým, že po právoplatnosti rozsudku bude vec postúpená úradu, je prípustné podľa iných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich prípustnosť dovolania. Dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné podľa § 239 ods. 1 O.s.p. (rozhodnutie odvolacieho súdu má v tejto časti v zmysle ustanovenia § 223 O.s.p. procesnú povahu uznesenia). Odvolací súd totiž inak posúdil otázku právomoci súdu než súd prvého stupňa, ktorý postup odvolacieho súdu a jeho následné rozhodnutie má povahu zmeny rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd potom pristúpil ku skúmaniu, či rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti spočíva na správnom právnom posúdení veci (ktoré posúdenie, hoci veľmi stručne, žalobca v dovolaní tiež namieta). Mal pritom na zreteli, že právne

posúdenie je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene vytýka odvolaciemu súdu chybu pri právnom posúdení veci.

Odvolací súd pri rozhodovaní o zrušení rozsudku súdu prvého stupňa, zastavení konania a postúpení veci úradu, vychádzal z toho, že na prejednanie veci v tejto časti nie je daná právomoc súdu, pretože na rozhodnutie o nárokoch na dlžné poistné a na poplatok z omeškania s plnením neodvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, teda aj na rozhodnutie o žalobou uplatnenom poplatku z omeškania od 22. októbra 2002 do 28. mája 2009 s plnením dlžného poistného 423,22 €, je daná právomoc úradu „bez ohľadu na to, kto si tento nárok uplatnil“.

Tento právny záver odvolacieho súdu považuje dovolací súd za správny.

Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie.

Občiansky súdny poriadok vymedzuje právomoc súdov v ustanoveniach § 7. V odseku 1 tohto paragrafu určuje, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci (nároky), ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných, ako aj z obchodných vzťahov (včítane podnikateľských a hospodárskych vzťahov). Takto ohraničený súbor sa týka vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravujú princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov. Veci, zaradené do tohto súboru, prejednávajú a rozhodujú prevažne súdy; len výnimočne, ak to ustanovuje zákon, prejednávajú ich a rozhodujú o nich iné orgány. Podľa § 7 ods. 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich

podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Nad rámec, vymedzený uvedenými súbormi vzťahov, súdy podľa § 7 ods. 3 O.s.p. v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už, na rozdiel od predchádzajúcich, nezakladajú priamo na práve súkromnom, tieto však vždy len vtedy, ak to ustanovuje zákon.

Vzhľadom na predmet daného konania a subjekty, ktoré v ňom majú postavenie účastníkov a právny základ, z ktorého je žaloba na zaplatenie úrokov z omeškania vyvodzovaná, nie je podľa dovolacieho súdu za potrebné bližšie vysvetliť, ktoré vzťahy považuje zákon za pracovné, rodinné a družstevné. Pokiaľ ale ide o ostatné vzťahy, vypočítané v § 7 ods. 1 O.s.p., je pre účely ďalšieho výkladu vhodné podať ich stručnú charakteristiku:

Za občianskoprávne vzťahy sa považujú predovšetkým v ustanovení § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka uvedené majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony (napr. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka). Úpravu niektorých osobitných majetkových a osobných vzťahov občianskoprávnej povahy obsahujú ďalšie zákony, napr. zákon č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka sa podporne použijú aj vtedy, ak v niektorých predpisoch nie je upravená vlastná osobitná úprava. Napríklad podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka platí, že ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení tohto zákonníka, riešia sa podľa občianskeho práva. Obchodnoprávnymi vzťahmi sú vzťahy podnikateľov, ďalej obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (viď bližšie najmä § 1 ods.1 Obchodného zákonníka). Tak pre občianskoprávne vzťahy, ako aj pre obchodnoprávne vzťahy platí to, čo bolo uvedené vyššie o všetkých vzťahoch vymenovaných v § 7 ods.1 O.s.p., totiž že sú upravené normami súkromného práva a že sú založené na princípoch právnej rovnosti a autonómie ich subjektov.

Pre vyriešenie otázky, či tá - ktorá vec patrí do právomoci súdu v zmysle uvedených ustanovení, je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť a posúdiť. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobcovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu (žalobe) rozhodujúce skutočnosti (§ 79 ods.1 O.s.p.). Tie majú súdu umožniť, aby

daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov, významných tak pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. právomoci, príslušnosti, spôsobilosti byť účastníkom konania), ako aj pre prípadné posúdenie veci samej. Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu. Ak ho ale predsa len v žalobe právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný.

Pre analýzu právneho vzťahu účastníkov a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý žalobca vyvodzuje z tohto právneho vzťahu je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti účastníkov, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce pre posúdenie, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriaadiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 ods. 1 O.s.p.

Žalobca v žalobe o splnenie povinnosti žalovanou zaplatiť mu (okrem iného) poplatok z omeškania s platením poistného na zdravotné poistenie v sume 2 039,92 €, ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že na základe zmluvy z 29. septembra 2006 o postúpení pohľadávok uzavretej so spoločnosťou Z., s.r.o. (ktorá pohľadávku nadobudla rovnako postúpením od P.), nadobudol aj pohľadávku na poistnom na zdravotné poistenie v sume 423,22 €, ktorú pohľadávku bola žalovaná povinná zaplatiť P. na základe ňou vydaného platobného výmeru č. 861/2002 z 21. októbra 2002. Žalovaná postúpenú pohľadávku na poistnom žalobcovi síce zaplatila, urobila tak ale oneskorene a preto jej vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi poplatok z omeškania v zmysle ustanovenia § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z.z.“). vo výške 0,2% z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň.

Podľa § 2 zákona č. 273/1994 Z.z. povinné zdravotné poistenie je poistenie, na ktorého základe sa poskytuje zdravotná starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi.

Podľa § 18 ods. 9 zákona č. 273/1994 Z.z. príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poisťného (§ 16 ods. 1 až 3) platobným výmerom dlžné poisťné, ak ho neodviedol v termíne splatnosti podľa odsekov 1 až 4.

Podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z., ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poisťného poplatok z omeškania vo výške 0,2% z dlžnej sumy poisťného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poisťného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poisťného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Podľa § 23 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. príslušná poisťovňa predpíše platiteľovi poplatok z omeškania platobným výmerom.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 580/2004 Z.z.“) zdravotné poistenie je

a) povinné verejné zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje poistencom verejného zdravotného poistenia (ďalej len "poistenec") za podmienok ustanovených týmto zákonom zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (ďalej len "zdravotná starostlivosť") v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom, 1)

b) individuálne zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje poistencom individuálneho zdravotného poistenia zdravotná starostlivosť v rozsahu určenom v zmluve podľa osobitného predpisu. 2)

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z.z. vykonávanie verejného zdravotného poistenia je činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami. Verejné zdravotné poistenie vykonávajú zdravotné poisťovne za podmienok ustanovených v osobitnom predpise.

Podľa § 77a ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. na konanie a rozhodovanie o pohľadávkach z verejného zdravotného poistenia sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 77a ods. 2 zákona č. 580/2004 Z.z. ustanovenie odseku 1 sa použije rovnako na rozhodovanie o pohľadávkach na poistnom a poplatkoch z omeškania, ktoré bol platiteľ poistného povinný uhradiť podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Podľa § 77a ods. 3 zákona č. 580/2004 Z.z. nárok na pohľadávky podľa odsekov 1 a 2 môže zdravotná poisťovňa uplatniť podaním návrhu na vydanie platobného výmeru na úrade. Podanie je možné vykonať písomnou alebo elektronickou formou. Spôsob a náležitosti elektronickej formy podania určí úrad.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a/, bod 3. zákona č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 581/2004 Z.z.“), úrad vykonáva dohľad nad verejným zdravotným poistením tým, že vydáva platobné výmery vo veciach uplatnených zdravotnou poisťovňou, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu³⁸⁾, úroky z omeškania^{38a)} a pohľadávky vyplývajúce z nezaplatenej úhrady za neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu,^{38b)} (podľa poznámok^{38), 38a) a 38b)} osobitným predpisom treba rozumieť zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov; poznámka dovolacieho súdu).

Podľa prechodného ustanovenia § 85h ods. 1 zákona č. 581/2004 Z.z. zdravotná poisťovňa uplatňuje na úrade nárok na dlžné poistné, nárok na poplatok z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Podľa prechodného ustanovenia § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. úrad vydáva platobné výmery vo veciach poplatkov z omeškania, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Zohľadniac žalobcom vymedzený rozhodujúci skutkový stav (ktorý zostal v priebehu súdneho konania nezmenený) považuje dovolací súd za potrebné podčiarknuť, že žalobca svoj nárok vyvodzuje z právneho vzťahu, ktorý:

a) vznikol medzi ním ako postupníkom pohľadávky poistného na zdravotné poistenie a platiteľom poistného a predmetom ktorého je platenie poistného, resp. poplatku z omeškania z neodvedeného resp. oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie žalovanou vzniknutých ešte podľa zákona č. 273/1994 Z.z. Právny rámec, v ktorom vzniklo ním uplatnené právo, vymedzil sám žalobca svojimi skutkovými tvrdeniami, pričom ho lokalizoval práve len do tohto právneho vzťahu; tým zároveň (nepriamo) vylúčil, že k nemu došlo v inom právnom vzťahu,

b) sa netýkal niektorej z typických súkromných oblastí života fyzickej osoby alebo existencie právnickej osoby a nevyplýval zo súkromného práva. Išlo o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie riadneho fungovania verejného zdravotného poistenia, teda cieľ, odlišný od tých, pre ktoré fyzické a právnické osoby vstupujú do vzťahov občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných a obchodných (vrátane podnikateľských a hospodárskych). Účastníci v danom vzťahu nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre tie právne vzťahy založené na súkromnom práve, ktoré vypočítava § 7 ods. 1 O.s.p., naopak, ich odlišné postavenie v tomto právnom vzťahu vykazovalo znaky, odzrkadľujúce osobitný význam zdravotného poistenia, na ktorého základe sa poskytuje zdravotná starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi,

c) je upravený právnym predpisom, samostatne riešiacim dôsledky nezaplatenia, resp. oneskoreného zaplatenia poistného na zdravotné poistenie osobitným postupom zákonom na to určeného orgánu.

Tým, že zmluvami zo 7. júla 2005 a z 29. septembra 2006 došlo k postúpeniu pohľadávok poistného na zdravotné poistenie na postupníkov (v ostatnom prípade na žalobcu), nedošlo k zmene povahy pohľadávky a jej príslušenstva.

Z ostatne citovaných prechodných ustanovení zákona č. 581/2004 Z.z. vyplýva, že nárok na dlžné poistné a nárok na poplatok z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného

poistného na zdravotné poistenie, na ktoré vznikol nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, sa uplatňuje na úrade a že rozhodovanie o takýchto pohľadávkach patrí do právomoci úradu. Predpokladom vzniku oprávnenia úradu (a žiadneho iného orgánu) rozhodovať (jeho právomoci) je, aby išlo o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Vychádzajúc z uvedených charakteristických znakov predmetného právneho vzťahu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že právny vzťah medzi žalobcom ako postupníkom pohľadávky na zaplatenie poistného na zdravotné poistenie a žalovanou ako platiteľom tohto poistného, je vzťahom verejnoprávnej povahy, ktorý nemožno podriaďiť pod vzťahy výslovne vypočítané v § 7 ods.1 O.s.p. (nejde o vzťah občianskoprávny, pracovný, rodinný, družstevný, obchodný, podnikateľský a hospodársky), ani pod vzťahy, na ktoré dopadá § 7 ods. 3 O.s.p. (žiaden zákon neustanovuje, že o poplatku z omeškania s platením poistného na zdravotné poistenie rozhoduje súd). Vec, vyplývajúca z tohto verejnoprávneho vzťahu, preto súdy v občianskom súdnom konaní podľa tretej a štvrtej časti O.s.p. neprejednávajú a nerozhodujú.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa poplatku z omeškania v sume 2 039,92 € a konanie bolo v tejto časti zastavené s tým, že po právoplatnosti rozsudku bude vec postúpená úradu, je správny a preto dovolanie v časti napádajúcej tento výrok treba uznesením zamietnuť podľa § 243b ods. 1 a 4 O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešná účastníčka v dovolacom konaní podala návrh na uloženie povinnosti nahradiť jej trovy tohto konania v sume „750,86 €“ za dva úkony právnej služby „á 184,01 €“ Dovolací súd jej priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokátky za jednu právnu službu, ktorý poskytla žalovanej vypracovaním vyjadrenia z 1. februára 2011 k dovolaniu žalobcu (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky vo výške 161,01 € (41,49 € + 12 x 9,96€), čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu (§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 tejto vyhlášky (t.j. 7,41€), predstavuje spolu 168,42 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. marca 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová